

Ի Ա

Ս. ՍԱՐԳՍԻ ՎԱՆՔԸ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷՆ ԴՈՒՐՍ

Այս վանքին պատմական ծագումը գրելէ յառաջ պէտք է որ ծանօթանանք այն պատմիչին՝ որ գրած է անոր մասին, եւ հասկնանք այն շարժառիթները, որոնց համաձայն վանքին հիմնադիրը մեկնեցաւ իր երկրէն ու եկաւ հաստատուիլ Պաղեստին:

1. Աբուսահլ Հայ.

Ս. Սարգիս վանքին ու եկեղեցիին վրայ մեզ տեղեկացնողն է Աբուսահլ Հայ պատմիչը (تاريخ الشيخ ابى صالح الازمى). ան ժԲ. դարուն կ'ապրէր Եգիպտոսի մէջ. գրած է արարերէն լեզուով պատմութիւն մը Եգիպտոսի և շրջակայից վանքերուն ու եկեղեցիներուն վրայ. ինչպէս նաև Նուպիոյ և Եթովպիոյ կողմերը կը յիշատակէ, չմոռնալով հայկական վանքերու և եկեղեցիներու նըկարագրութիւնը. նոյն այդ պատմութեան ձեռագիրը զոր Vanslip գնած էր ժԷ, դարուն, կը գտնուի Փարիզի Ազգ. Մատենադարանին մէջ. այդ ձեռագիրը Աբուսահլի մահուանէն երկու հարիւր տարի վերջ ժԴ. դարուն, ընդօրինակուած է Ղպտիի մը կողմէն, և կը կարծուի որ ընդօրինակողը ՚եղինակին վրայ տեղեկութիւններ տուած ըլլայ ձեռագրին սկիզբը. բայց դժբախտաբար կը պակսի այդ մասը. հաւանական է որ հակառակորդ մը կտրած հանած է զայն. արդէն Evetts՝ որ 1895ին թէ արտագրած և թէ անդլիներէնի թարգմանած է զայն՝ դիտած է որ ձեռագրին առաջին քսան երկու էջերը կը պակսին: Ուրիշ իրողութիւն մ'ալ որ պէտք չէ աչքէ վրիպեցնել, այն է թէ վերև յիշուած ձեռագիրը, չի կրնար ըլլալ առաջին բնագրին հարազատ օրինակը, վասն զի նոյն ինքն ընդօրինակողը իր ընդօրինակութեան վերջը կը յայտարարէ թէ ուզած էր գիրքը համառօտել առանց շեղելու բնագրէն. բայց չէ կրցած իր խոստումը պահել: Յայտնի ըլլալով որ Ղպտիները զանազան պատճառներով հաշտ աչօք